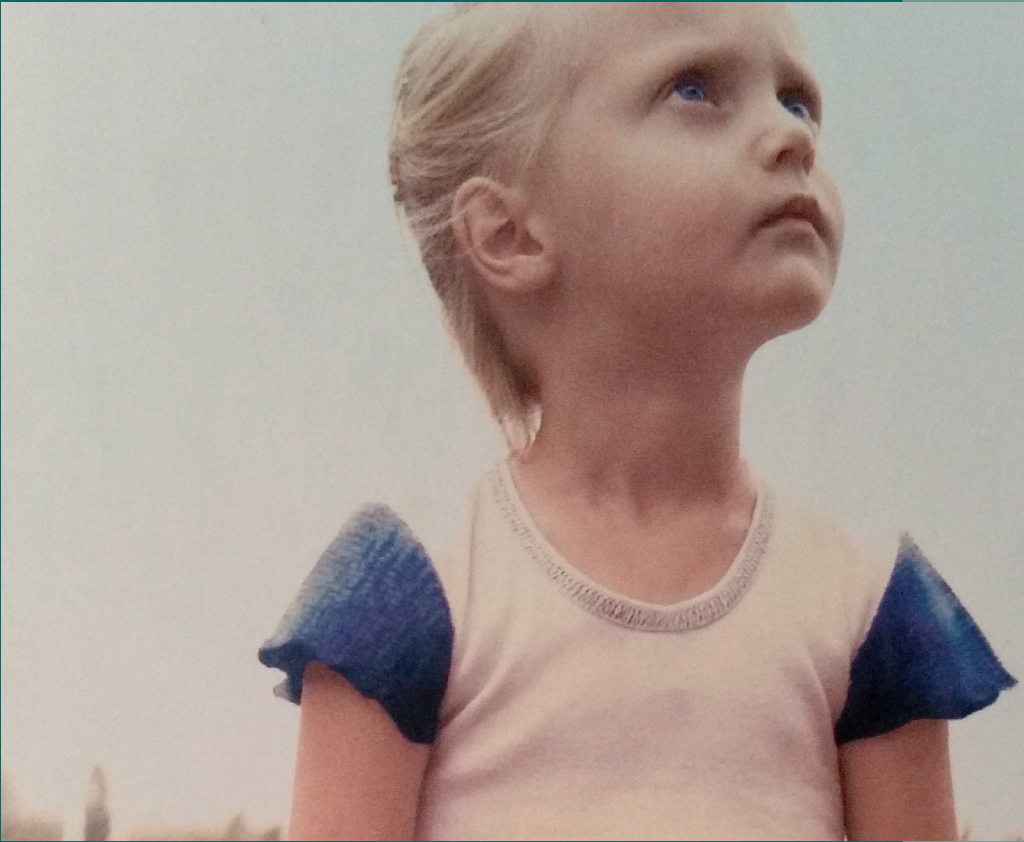

Taina Adolfsson

Pakotettu elämä

Tositarina pienestä tytöstä

TAINA ADOLFSSON
PAKOTETTU ELÄMÄ

© Taina Adolfsson

Kustantaja: BoD - Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: BoD - Books on Demand, Norderstedt, Saksa
ISBN: 978-952-339-256-4

TAINA ADOLSSON syntyi 1943 Tampereella Suomessa ja hän on ylpeä syntyperästään. Hänen suomalainen sisunsa on pelastanut hänet ja vahvistanut hänen elämänvaistojaan. Suomalaista mäntyä ei murreta niinkään helposti. Hänen huonojen ulkomaille adoptoidun kokemustensa takia hän on sitä mieltä, että jokaisella lapsella tulee olla oikeus omaan maahan ja kieleen, ja panostukset lasten alkuperämaihin tulee olla ensisijaisia, niin että lapsilla olisi mahdollisimman hyvät mahdollisuudet jäädä kotimaahansa kuin että heitä heitellään maapallon ympäri kuin kauppatavaraa.

Taina on AFOn jäsen, Organisaatio on aikuisia adoptoituja ja kasvatustalpoja varten. Hän oli myös etujärjestö Stulen Barndomin jäsen sen olemassaolon aikana. Hän on voimakkaasti sitoutunut lasten asiaan ja toivoo, että kaikilla lapsilla olisi onnellinen lapsuus läsnäolevien biologisten vanhempien kanssa.

Tietyt nimet ja yksityiskohdat on muutettu tapahtumissa mukana olevien suojaamiseksi.

Alkuperäisteos Pätvingat liv ilmestyi ruotsin kielellä 2011; suomentanut 2016 YTM, kirjailija Anneli Alatalo

Minulla ei ole unelmia, on vain muistoja.

Prologi

Kohtalo vaikutti siihen, että päädyin adoptoitavaksi. Jonkin aikaa adoptiovanhempieni Gertrudin ja Gustavin kuoleman jälkeen päätin käydä läpi papereita ja kirjeitä sisältävät laatikot ja hävittää niistä tarpeettomat. Tuolloin löysin erilaisia pääsiäis- ja joulukortteja, joita suomalaiset sukulaiseni olivat minulle lähettäneet, ja se sai minut herkistymään itkun partaalle. Kasvuni aikana olin ainoastaan vilkaissut niitä nopeasti, jotta minun ei ollut tarvinnut muistaa sukulaisia ja kotimaatani. Nyt tunsin itseni vahvemmaksi ja avasin muutaman tummuneen ruskean kirjekuoren, jossa oli kirjeitä joita Gertrud ja sukulaiseni olivat lähettäneet toisilleen. Sukulaiset vaativat, että minut oli palautettava välittömästi Suomeen enkä saisi jäädä Ruotsiin. Se oli ollut äitini Taimin viimeinen tahto. Miksi en ollut ymmärtänyt kirjeen sisältöä nuoruudessani? Miksi en asettunut Gertrudia ja Gustavia vastaan? Kirjeet oletettavasti piilotettiin minulta, mutta vaikka olisin lukenut ne, en olisi uskaltanut vastustaa adoptiovanhempiani. Pelko aikuisia kohtaan oli liian suuri.

Gertrud kirjoitti sukulaisilleni, että minä ja veljeni Juha (jonka he olivat adoptoineet aiemmin) leikimme niin hyvin yhdessä, että olisi häpeällistä erottaa sisarukset toisistaan. Lisäksi passiani ei löytynyt, joten minua ei voitu lähettää takaisin, mikä nyt kun ymmärrän asiaa, oli tietoinen valhe, koska Gertrud ja Gustav olivat jo jättäneet adoptiohakuun paperit ja odottivat adoption hyväksymistä. He olivat siis valehdelleet

suomalaisille sukulaisilleni ja se kosketti minua syvästi. Kuinka he saattoivat pettää minua ja omaisiani tällä tavoin? Vuotta myöhemmin Gertrud kirjoitti, että minut oli adoptoitu eikä palautettaisi Suomeen.

Paperipinossa oli myös valokuva biologisista vanhemmistani, isoäidistäni ja vanhemmasta veljestäni Pekasta. Olin todennäköisesti vilkaissut niitä nopeasti tajuamatta että he todella olivat vanhempani. Lapsena kaikki oli minulle liian epätodellista. Iäkkäämpänä olen kyennyt näkemään asiat selvemmin. Tunnen suurta rakkautta katsellessani kuvia ja puhuessani perheeni kanssa. Kerron kaiken tapahtuneen ja kuulemani siten kuin äitini vastasi minulle. Isä vaiken. Kaiketi hän vaiken sen vuoksi, että minä tuomitsen hänet, koska hän ei pitänyt minua ja veljiäni luonaan Suomessa. Ehkä hänellä on huono omatunto siellä taivaassaan. Kuinka tahansa, olen valokuvan kautta jälleen vanhempieni luona. Rakastan äitiä, hän näyttää niin hauraalta ja raihnaiselta kuvassa. Miltä hänestä tuntui, kun hän joutui luopumaan minusta ja veljestäni? Sitä en saa koskaan tietää.

Yksi

Äitini synnytti minut 1943, kun sota venäläisiä vastaan riehui pahimmillaan Suomessa. Jo sylivauvana tiesin mitä pommituksen ääni oli ja se pelotti minua valtavasti. Kun sireenit ulvoivat, äiti otti minut syliin ja tarttui kädestä kolmea vanhempaa veljeäni ja me juoksimme elämämme edestä. Näiden pommitusten pelko on jättänyt sietämättömiä jälkiä minun ja veljeni sielunelämään.

Äitini, joka oli pakotettu huolehtimaan meistä, työskenteli ompelutehtaassa eikä kyennyt huolehtimaan meistä. Isä oli enemmän tai vähemmän alituisesti pois. Päiväkoteja ei siihen aikaan ollut. Sen vuoksi jouduin muuttamaan tätini ja hänen miehensä luo kuusi vuotiaana. He varmasti huolehtivat minusta parhaalla mahdollisella tavalla, mutta äidin menetys kalvoi sisintäni. En halunnut syödä ja minut laitettiin sairaalaan. Lääkärit ilmoittivat, että ruoasta kieltäytymiseni johtui siitä, että ikävöin äitiäni. Äiti kävi tervehtimässä toisinaan, mutta lopuksi en edes tuntenut häntä. Kun tätini osoitti häntä ja kysyi: ”Kuka hän on?”, minä vastasin: ”Hän on suomalainen noita Porista.” Tätini kysyi: ”Kuka minä sitten olen?” Vastasin: ”Sinä olet äitini.” Nyt aikuisena ihmettelen, mitä äitini ajatteli noina hetkinä.

Vanhemmasta veljestäni Pekasta tuli sen sijaan minulle isä, siitä huolimatta että hän oli vasta yksitoistavuotias. Hän kävi usein tervehtimässä ja kun vanhenin, leikimme raisuja leikkejä

heinäladossa. Rakastan vieläkin heinän tuoksua, se saa minut sisäisesti lämpimäksi ja rauhoittaa. Tuo aika sai tuntemaan turvallisuutta, silloin, kauan sitten. Pekka kasvoi isoäitimme luona maaseudulla punaisessa tuvassa. Siellä vierailin usein tervehtimässä. Mummolla oli maalattia ja lämmityspiste keskellä huonetta. Siinä hän laittoi ruokaa rautapadassa avonaisen tulen yllä. Tunsin oloni aina turvalliseksi ja lämpimäksi isoäidin ja Pekan luona. Vain Pekka sai asua isoäidin luona. Hän alkoi tulla vanhaksi eikä kyennyt huolehtimaan kahdesta muusta veljestäni, Markosta ja Juhasta. Suomessa oli hyvin köyhää sotavuosina ja perheeni kuului köyhimpään joukkoon. Siitä johtuen veljeni lähetettiin Ruotsiin.

Äiti sairastui tuberkuloosiin ja hän joutui sairaalaan. Sain vieraila hänen luonaan sukulaisteni kanssa. Hän oksensi verta valkoiseen vatiin, jossa oli siniset reunat. Sen täytyi tehdä minuun hyvin syvä vaikutus, koska muistan sen selvästi. Muistan myös hautajaiset. Tai osan siitä. Äiti makasi valkoisessa arkussa kansi avoimena, mikä oli tapana siihen aikaan. Kun katsoin häntä, muistan ajatelleeni: ”Tuo on minun äitini ja hän on kuollut.”

Hautajaisten jälkeinen aika oli hämmentävä. Pekka ja minut lähetettäisiin kesäksi Ruotsiin. Vaikka olimme surullisia äidin kuoleman jälkeen, tuntui melkein jännittävältä saada matkustaa meren yli toiseen maahan, ja olisi hauskaa tavata

jälleen veljemme Marko ja Juha. Minut puettiin punaiseen hattuun ja uuteen hienoon beigeen takkiin, jotka rikkaat ihmiset, joiden luo menisin, olivat lähettäneet Olin hienona Ruotsin matkani aikana. Kädessäni oli käsilaukku, jossa oli prinsessa linna taustalla. Kuin symbolina maasta, jonne matkustaisin, joka oli rikas ja ylivoimainen köyhään Suomeen verrattuna. Minun kotimaahani.

Kaksi

Aurinko paistoi korkeista pitsiverhollisista ikkunoista. Hieno, runsaasti koristeltu kaakeliuuni oli komea viehättävine kerubeineen, joilla oli jouset pulleissa käsissään. Seinillä oli kultakehyksisiä tauluja. Hieroin silmiäni ja katsoin silmät suurina ihanuutta. Kaikki oli jotain muuta kuin isoäidin luona harmaat puuseinät ja maalattia. Olinko ehkä taivaassa? Joka tapauksessa olin saapunut paratiisiin, josta köyhät sukulaiseni Suomessa olivat puhuneet. He eivät uskoneet Jumalaan, mutta he uskoivat joka tapauksessa jonkinlaiseen paratiisiin. Ehkä se oli täällä.

Mies, joka makasi sängystäni käsin vasemmalla puolella suuressa parisängyssä, ei kuitenkaan näyttänyt enkeliltä. Hän näytti tavalliselta isoisältä. Hän heilutti minulle. ”Hei ja hyvää huomenta, söpöliini”, hän sanoi. En ymmärtänyt mitään siitä mitä hän sanoi. Yöpaita oli märkä ja liimautui vartaloon. Se tuntui piinalliselta. En tiennyt ettei sänkyyn voinut missään tapauksessa pissata.

Parisängyn mies heilutti minulle jälleen ja nauroi niin, että hänen keltaiset hampaansa näkyivät. Että jollain saattoikin olla sellaiset hampaat! Omani olivat pienet ja valkoiset eivätkä näyttäneet lainkaan sellaisilta kuin hänen. Ruotsalaisilla miehillä oli ehkä tuollaiset hampaat? En uskaltanut katsoa häntä enempää, koska tuntui siltä kuin keltaiset hampaat kasvoivat sitä mukaan kun katselin. Sen sijaan ummistin

silmäni. Mitä voisın tehdä märeille yöpaidalleni? Mies ei ymmärtänyt kieltäni, joten häneltä en voinut kysyä. Aloin tuntea oloni surulliseksi ja pelokkaaksi ja halusin jälleen palata Suomeen. Tässä maassa en halunnut olla koko kesää.

Ovi avautui. Veljeni Juha, joka oli minua kolme vuotta vanhempi ja joka oli asunut täällä jo muutamia vuosia, saapui naisen kanssa. Tämä näytti ankaralta ja minä käperryin kokoon. Päätin etten pidä hänestä. Hänen suunsa oli mutrulla kuin rusina. Mieleeni muistuivat rusinat, joita olin saanut sukulaisilta, kun oli juhlittu kotimaassa. Ne olivat makeita ja mehukkaita, kuin oikeita makeisia lapselle, joka oli tottunut syömään kalaa ja läskiä, perunoita ja juureksia. Jos nyt jotain edes oli mitä syödä. Ruokamäärää rajattiin sodan aikana, ja monet suomalaiset laihtuivat.

Ilahduin nähdessäni veljeni ja yritin kuiskata hänelle, että olin pissannut sänkyyn. Hän ei ymmärtänyt mitä sanoin, vaan vain nauroi, kääntyi naisen puoleen ja sanoi jotain ruotsiksi. Veljeni ei osannut enää suomea. Ensimmäinen aamuni Ruotsissa ei tuntunut yhtään niin hauskalta kuin olin toivonut sen olevan. Mies ja nainen neuvottelivat ruotsiksi. En ymmärtänyt sanaakaan heidän ja veljeni keskustelusta ja tunsin itseni yksinäiseksi ja ulkopuoliseksi. Nainen tuli päättäväisesti sänkyyni luo ja kohotti peittoa. Minut oli paljastettu. ”Kisselisa (pissaliisa)”, hän sanoi vihaisesti. ”Jag har bäddat sängen med rena lakan för att du skulle få ligga riktigt fint din första natt i

Sverige, och du gör så här. (Laitoin sänkyyn puhtaat lakanat, jotta voit maata oikein hienosti ensimmäisenä yönäsi Ruotsissa ja sinä teet näin.)” En ymmärtänyt mitä hän sanoi, mutta aavistin hänen haukkuvan minua. ”Kisselisa, kisselisa” veljeni toisti ja matki naista. ”Taina kissar i sängen (Taina pissaa sänkyyn).” Hän huusi ja näytti todella ilkeältä ja ymmärsin ettei tämä poika voinut olla oikea veljeni. Hän oli muuttunut asuttuaan näiden ihmisten parissa Ruotsissa. Vihasin häntä ja vihasin miestä ja naista, joiden luona minun pitäisi asua koko kesä. Veljeni ja minä jotka olimme olleet kimpassa. Me, hylätyt lapset Suomesta. Eikä hän osannut enää edes puhua suomea.

Pekka sai asua kaupungin ulkopuolella maatalossa, jossa toinen veljeni Marko oli jo kasvattina. Olin hyvin utelias tietämään, oliko hän yhtä ilkeä kuin Juha, joka asui kaupungissa. Näin ajattelin kun nainen sanoi: ”Nu får du ligga i de här lakanen i natt för att du har betett dig så här illa mot mig (Nyt saat maata samassa lakanassa yöllä, koska olet käyttäytynyt näin huonosti minua kohtaan).” En ymmärtänyt mitä hän sanoi, enkä myöskään kuunnellut. Hän näytti niin ankaralta ja ilkeältä. Suljin itseni omaan maailmaani.

Uneksin Suomesta ja serkustani Katrista. Makasin mielipaikallani pitkän pöydän alla, jonne tätini oli laittanut viltin ja tyynyt lattialle ja jossa saatoin levätä odotellessani Katria palaavaksi kotiin koulusta Punkalaitumelta. Hänen

tultua leikimme koulua. Olin hänen oppilaansa ja hän oli kiltti opettaja, joka opetti minua lukemaan ja kirjoittamaan suomen kielellä. Elämä tuntui ihanalta ja tulevaisuus oli olemassa. Minäkin aloittaisin koulun Punkalaitumella.

Kesä Ruotsissa oli alkanut valtavan huonosti, mutta se parani. Juha ja minä kävimme melko usein tervehtimässä Markoa ja Pekkaa, jotka asuivat kartanoperheessä pari mailia kaupungin ulkopuolella. Viimeinkin kaikki sisarukset olivat yhdessä kaikkien vuosien jälkeen ja tunsin olevani onnellinen, kun sain olla heidän kanssaan. Marko oli enimmäkseen kiltti ja hellä minua kohtaan. Hän leikki mielellään nukellani Annicalla, jonka olin saanut lahjaksi Ruotsiin tullessani. Marko oli melkein kuin tyttö ja leikimme nukella ja vaihdoimme sille vaatteita ja laitoimme sen kärryyn, joka sijaitsi kartanon pihalla. Pekka oli sisarussarjan vanhin. Hänen ystävällinen rauhallisuus teki hänestä Markon ja Juhan suuren idolin. He seurasivat häntä tiiviisti kantapäillä ja tottelivat hänen pienintäkin vinkkausta, ja Pekalla tuntui aina olevan leveä hymy huulilla. Hänestä tuli esimerkkiä näyttävä isähahmo. Pekka tykkäsi kalastaa ja hänellä oli tapana lähistöllä sijaitsevalle joelle. Hän palasi usein mukanaan iso ahven, jonka Markon kasvatusäiti paistoi. Hän oli taiturimainen kalastamaan ja sai miltei aina saalista. Hän oli Suomessa tottunut kalastamaan ja oli jo pienenä tottunut, että jos haluttiin pöytään ruokaa, sen eteen oli tehtävä töitä. Markon kasvatusisä oli isokokoinen mies, joka herätti kunnioitusta, mutta ei pelkoa. Olisin mieluummin halunnut

asua hänen luonaan. vaikka en ymmärtänyt paljoakaan siitä, mitä hän sanoi, ymmärsin kuitenkin jollain lailla. Hän oli luottamusta herättävä ja tunsin oloni turvallisemmaksi hänen luonaan kuin perheen luona, jonka kanssa minun oli määrä olla kesän kuluessa. Me sisarukset kuiskuttelimme ja supattelimme myöhään yöhön huoneessa, jonka Markon kasvatusäiti oli pedannut meitä varten. Maljakon niittykukista levisi kesän tuoksu, vuoteissa oli valkoiset tärkätyt lakanat ja tyynyliinoissa oli pitsiä, jonka Markon kasvatusäiti oli virkannut. Pekka ja minä kuiskuttelimme suomeksi ja kaksi veljeämme ruotsiksi. Ihmeellinen yhteenkuuluvuuden tunne vallitsi kielipuutteista huolimatta.

Erään kerran minä ja veljeni saimme seurata isäntää ja laittaa rapumertoja ladon takana olevaan jokeen. Kun oli aika nostaa niitä ylös ja ensimmäinen merta nostettiin ylös, huusin: "Kovakuoriaisia!" " Ei neitiseni. Ne ovat ruotsiksi rapuja." Olin todennäköisesti jo oppinut hiukan ruotsia ja tiesin, että oli olemassa kovakuoriaisia, mutta rapuja en ollut aiemmin nähnyt. Veljeni ja isäntä nauroivat mokalleni ja minä tunsin kuinka punastuin kauttaalta. Illalla ravut keitettiin. Rapujen muuttuminen mustasta punaisiksi pohditutti minua pitkään. Rapulyhtyjä sytytettiin suurella pihalla eri paikkoihin ja minusta tuntui kuin olisin ollut ihmeellisessä satumaaailmassa. Kun rapuja kannettiin suurella astialla tillikoristeltuna me sisarukset katselimme silmät suurina ihailien ihanuutta. Miten

toivoinkaan köyhien sukulaisteni voivan olla mukana! Mutta kertoisin kaikesta kokemastani sitten, kun palaisin Suomeen.

Sinä kesänä opin uimaan ja olin mittaamattoman onnellinen saadessani jättää pois korkkivyön ja uin itse. Perheen mies, Gustav, istui aina ja katseli minua uintiharjoitusten aikana. Minusta hän näytti silloin hiukan hassulta ja silloin tällöin näin, että hän työnsi kätensä uimahousuihinsa ja teki jotain mitä en ymmärtänyt. Hän liikkui kättä nopeasti edestakaisin ja sitten irvisti ja ähki ja sitten hän näytti jälleen tavalliselta. En yksinkertaisesti voinut ymmärtää, miksi hän teki tätä kummallista tapaa.

Perheen nainen, Gertrud, saattoi toisinaan olla kiltti, mutta enimmäkseen hän oli ankara. Erityisesti kun olin pissannut sänkyyn. ”Pissaliisa”, hän huusi ja toi lakanan kasvojeni eteen. ”Pissaliisa, pissaliisa” kiusasi veljeni Juha, joka halusi miellyttää ”kesäitiäni”. Nyt olin alkanut ymmärtää kauhean sanan pissaliisa sisältöä ja häpesin suunnattomasti, etten voinut pysyä kuivana öisin.

Kesä loppui ja odotin, että saisin palata Suomeen yhdessä Pekan kanssa ja pääsisin tästä kummallisesta ruotsalaisesta perheestä. Olin pahoillani Juhan ja Markon puolesta, jotka eivät saisi palata kanssamme takaisin. Kaipasin kotiin maataloon ja rauhaan ja suomalaisten koivujen rauhoittavaan suhinaan. Iso kuuden huoneen asunto, joka oli tehnyt minuun

vaikutuksen tultuani, alkoi tuntua vankilalta. Ulkopuolella oli Lilla Torget. Oli sinänsä jännittävää katsella ihmisiä ja yhtä ja toista ohi ajavaa autoa, mutta tori myös pelotti minua. Siellä oli ihmisiä, joita Gertrud pakotti minua tervehtimään kävelymatkoillamme. Tunsin itseni ulkopuoliseksi enkä ymmärtänyt kaikkea mistä he puhuivat Gertrudin kanssa. He katselivat minua ylhäältä alas ja minua hävetti ja punastuin. Suuressa asunnossa oli katto korkealla. Se tuntui pelottavalta ja uhkaavalta eikä yhtään niin turvalliselta ja kodikkaalta kuin isoäidin pieni mökki tai tädin maatalo. Toisinaan heräsin vaeltelemaan ja Gertrud tai Gustav johdatti minut takaisin sänkyyn. Olin peloissani enkä ymmärtänyt missä olin, kun varjoisat hahmot ja eräänlainen sumu ympäröi minua. Halusin kotiin.

Eräänä aamuna Pekka saapui luokseni matkavaatteet yllään yhdessä kesävanhempiemme kanssa. ”Matkustan isoäidin luokse Suomeen”, hän sanoi. ”Sinä jäät tänne Ruotsiin.” Tuijotin häntä. Mitä hän sanoi? Enkö saisi seurata häntä kotiin? ”Ei, ei, ei”, huusin hysteerisenä ja aloin itkeä. ”Aloitan koulun Punkalaitumen koululla, jonne Katri serkku menee”, huusin kyynelten läpi. ”Ei, sinä menet samaan kouluun kuin Juha. Täällä kaupungissa.”

Oma veljeni oli pettänyt minut. Vihasin häntä. Miksei hän ja muut eivät olleet puhuneet tästä minulle aikaisemmin? Huusin suoraa huutoa ja löin käsiäni niin kovaa kuin jaksoin edessäni olevan pöydän pintaan. Gertrud otti minusta kiinni, puristi

Tainan kertomus käsittelee elämää, joka pakotettiin lapselle vastoin hänen tahtoaan. Kuusivuotiaana hänet pakotettiin vaihtamaan maata ja kieltä. Hän kadottaa perheensä Suomessa ja pakotetaan elämään kahden aikuisen kanssa Ruotsissa, aikuisten joita hän ei itse koskaan olisi kutsunut ”perheeksi”, jos hänellä olisi vain ollut mahdollisuus valita.

Ruotsalaisten adoptiovanhempien luona Taina joutuu seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi heti ensimmäisistä hetkistä lähtien alkoholisoituneen adoptioisänsä taholta. Tainan adoptioäiti tietää mitä tapahtuu, mutta valitsee hyväksikäytöstä vaikenemisen. Se sijaan hän rankaisee alinomaan Tainaa puhumalla tälle, että tämä on tyhmä, lihava, ruma ja epäonnistunut.

Aikuisena Taina taistelee huonoa itsetuntoaan ja minäkäsitystään vastaan. Juurettomuuden ja vierauden tunne seuraa häntä. Hän pelastaa muita eksyneitä sieluja silloin kun hänen itse asiassa olisi ollut tarpeen pelastaa itse itsensä. Hän ei tajua, kun häntä hyväksikäytetään eikä osaa sanoa ei tuhoaville ihmissuhteille, koska hänen on vaikea asettaa rajoja. Tainan kaipuuta rakkauden ja myönteisen tuen perään käytetään hyväksi yhä useammin vähemmän turhantarkkojen ihmisten taholta, ja alkoholista tulee Tainan keino kestää sietämätöntä oloa. Kun hän yrittää saada oikeutta elämälleen ja kokemuksilleen, häntä rangaistaan, tällä kertaa lääkärin ja muiden viranomaisten toimesta.

BoD^{TM}
BOOKS on DEMAND